

49; Dk. 5, 88; Ki. 3. 11; Si. 3. 81; *उत्पलं a lotus used as an ornament; Ku. 4. 8; oft. with अ omitted; धैर्वतंसकुसुमैः प्रियमेताः Si. 10. 67. -3 An ornament worn on the head, crest; (fig.) anything that serves as an ornament; 'decked with'; तामरसावतंसा जलसंनिवेशाः Chât. 2. 3; पुंडरीकावतंसानिः परिखाभिः Râm.; पुष्पावतंसं सलिलं Susr.; कल्याणावतंसा कल्याणसंपद् Mâl. 6.

अवतंसयति Den. P. To use as ear-rings, make ear-rings of; अवतंसयति इयमानाः प्रमदाः शिरीषकुसुमानि S. 1. 4; अवतंसयैर् M. 3.

अवतंसकः An ear-ornament, an ornament in general; अशोकस्तवकेनैव दिङ्मुखस्यावतंसकं V. 5. 3; प्रासादावतंसका (लंका) Râm.

अवतंसित a. Having a garland, crested; (fig.) decked, adorned.

अवतक्षणं 1 Anything cut in pieces. -2 Chopped straw.

अवतड् 10 P. To strike downwards; विद्युदवताडयति Nir.; to crush under, trample down upon.

अवताडनं 1 Crushing, trampling or treading under; नैसर्गिकी सुरभिणः कुसुमस्य सिद्धा मूर्धनि स्थितिर्न चरणैरवताडनानि U. 1. 14. -2 Striking.

अवतन् 8U. 1 To stretch or extend downwards; ऋज्वीर्यधनैरवतन्त्य कंधराः Si. 12. 18; विशालमूलावततः (न्यग्रोध) Hariv. -2 To overspread, cover; नभसि मेघावतते Susr.; खमवतत्य सलिलाः Bri. S. 24. 19. -3 To loosen, undo (especially a bow-string).

अवतत p.p. 1 Overspread, covered; लताशतैरवतता (नदी) Râm.; तुरंगौघैरवतता (म्) ibid. -2 Loosened, slackened; *धन्वन् whose bow is unbent.

अवततिः f. Stretching, extending; प्रालेयावततिम्लान Ki. 11. 4 (snow-fall).

अवतानः 1 Stretching. -2 The unbending of a bow. -3 A downward face. -4 The spreading of a plant; लताशतैरवततामवतानशतैस्तथा Râm. -5 A cover (in general); an awning.

अवतप् 1 P. To radiate heat or light downwards. - Caus. 1 To irradiate, heat; अथावताप्य पृथिवीं पूषा दिवससंक्षये जगामास्ते Mb. -2 To illuminate.

अवतप्त p. p. Heated, irradiat-

ed; अवतप्तेनकुलस्थितं an ichneumon's standing on hot ground (metaphorically said of the inconstancy of man) P. II. 1. 47; अवतप्तेनकुलस्थितं त एतत् Sk.

अवतापिन् a. (A place) where the sun strikes vertically down.

अवतमसं [अवतत् व्यातं तमः अन्धसमासः P.V. 4. 79] 1 Slight or dim darkness; क्षीणेऽवतमसं तमः Ak. -2 Darkness (in general); अवतमसनिधायै भास्वताभ्युदयेन Si. 11. 57 (where Malli. says यद्यपि क्षीणेऽवतमसं तमः इत्युक्तं तथापि इह विरोधाद्विशेषानादरेण सामान्यमेव ग्राह्यं). -3 Obscurity.

अवतरं ind. Ved. Farther away, more distantly.

अवतस् ind. Below, in the lower world; Ki. 5. 27.

अवतर्पणं A soothing remedy.

अवतृ 1 P. 1 To descend, alight, come down; रथादवततार च R. 1. 54, 13. 68; वसन् ददृशावतर्तमं बभूव R. 1. 1; यमुनातटमवतीर्णः Pt. 1; मेघपदवीमवतीर्णो स्वः S. 7; कदैतदवतरिष्यति चक्रं मस्तकान् Pt. 5; (fig. also), इति मतिरेव न बोधपदवीमवतरति K. 289 fails to see; वागेव मे नाभिधेयविषयमवतरति वपया 151 I cannot speak for very shame. -2 To flow or run into, discharge contents, join (as a river); सागरं वर्जयित्वा कुत्र वा महानद्यवतरति S. 3; see अवतीर्ण also. -3 To enter, to enter into, to come to; M. 1. 22; Si. 9. 32; स्वदीयं देशमवतीर्य M. 5. -4 To begin, commence; अवतरन् भवान् Dk. 152; तद्वैद्यसीमाहूय संगीतकमवतरामि Dhûrt. 1. -5 To present oneself, appear forth, come; प्रसभमवततार चित्तजन्मा Ki. 10. 17. -6 To descend (as a deity) into the world in the form of a mortal; शापावतीर्ण Ks. 2. 21; मुनिकन्या च सा शापात्तस्यां जातावतारत् 2. 31. Râj. T. 1. 130; 5. 66; विष्णुरेवावतीर्णोऽसौ Mârka. P. -7 To get over, subdue, conquer; अवतीर्णोऽस्मि यद्रोगमतिदुस्तरं Ks. 21. 194; अव तस्य बलं तिर Rv. 10. 133. 5. -Caus. 1 To cause to descend, bring or fetch down; मार्गे कथंचिदवतार्य Mu. 3. 9; रथान्, वृक्षान्, शूलाग्रान् &c. -2 To take down, put or set down; अवतारय सलिलसमीपं K. 38; मार्गां कक्षांतरादवतार्य Pt. 1; स्वभुजादवतारिता R. 1. 34; अवतार्यां रथः V. 1. -3 To take off, remove, withdraw, put aside; स्वगात्रादवतार्य भूषणानि Mu.

2, 5; अथांगराजादवतार्य चक्षुः R. 6. 30, अथौरुदंशादवतार्य पादं Ku. 3. 11, Si. 9. 36. -4 To bring downwards. -5 To bend down. -6 To introduce, set a-going, make current, begin; तेन विद्यावतारिता Râj. T. 4. 485; तच्च तथा सत्त्वेऽवतारिते 2. 58.

अवतरः Descent; N. 3. 53; Si. 1. 43.

अवतरणं 1 Descending for bathing in water &c., गंगा°, अप्सरस्तीर्थ°; descending or alighting (in general), coming down; सत्यन्°. -2 An incarnation; see अवतार. -3 Crossing. -4 Sudden disappearance. -5 Steps or stairs leading to a river. -6 A holy bathing-place (तीर्थ). -7 Translating from one language into another. -8 Introduction. -9 An extract, a quotation.

अवतरणिका 1 A short prayer at the beginning of a work which, it is supposed, causes the divinity so addressed to descend from heaven. -2 Introduction, preface.

अवतरणी [अवतरति ग्रन्थेऽनया अवतकरणे-ल्युट्] 1 Preface. -2 Succession, order, method.

अवतारः [अवन् करणे घञ्] 1 Descent, alighting; descending or going down into; (fig.) accepting, resorting to; पाखंडिपथावतारः Dk. 47; advent, setting in; वसंतावतारसमये S. 1. -2 Form, manifestation; मत्स्यादिभिरवतारैरवतारवता वताऽवतावसुधां Sankara. -3 Descent of a deity upon earth, incarnation in general; कौप्येष संप्रति नवः पुरुषावतारः U. 5. 34; धर्मार्थकाममोक्षाणामवतार इवांगवान् R. 10. 84; ऋष्यवतारोयं नृपतिः Ks. 7. 18. -4 An incarnation of Vishnu; विष्णुर्नैव दशावतारगहने क्षिप्तो महासंकटे Bh. 3. 95. (There are ten incarnations of Vishnu; the following verse from Gît. describes them; वेदानुद्धरते जगन्निवहते भूगोलमुद्विधते दैत्य दारयते बलिं छलयते शत्रुक्षयं कुर्वते । पालस्यं जयते हलं कलयते कारुण्यमातन्वते म्लेच्छान् मूच्छयते दशकृतिकृते कृष्णाय तुभ्यं नमः ॥ मत्स्यः कूर्मो वराहश्च नरसिंहश्च वामनः । रामो रामश्च कृष्णश्च बुद्धः कल्की च ते दश ॥ -5 Any new appearance, growth, rise; नवावतारं कमलादिवात्पलम् R. 3. 36; परीवादनवावतारः 5. 24; यौवनावतारे K. 289; Ve. 3; Sânti. 2. 26; 3. 14; Ks. 8. 30. -6 Any distinguished person (who, in the language of respect, is called an अवतार or incarnation of a deity). -7 Aiming at